

PRVA SEDMICA

Slide2

Korijeni

PRIMJETNA POTROŠNJA

Možda zbog činjenice da u današnje vrijeme možemo putovati do Mjeseca, jedriti do dalekog horizonta, velike jahte čine da se zapitamo o njihovoj svrsi i važnosti. U svijetu u kojem vladaju siromaštvo i bolesti, ali isto tako čuda moderne medicine i instant globalne komunikacije, jahte se ističu svojom naglašenom ljepotom i sofisticiranošću – što dovodi do legitimnog pitanja: Koliko je dovoljno?

KOMPARACIJA ERA

Ali upravo nedostatak bilo kakve potrebe za postojanjem čini jahte posebnim, i odgovorno tvrdim, na mnogo načina označava vrhunac ljudskog dostignuća. Kada jahtu posmatramo ili poredimo sa esencijalnim stvarima, one samo prekomjerno naglašavaju njenu pojavu.

Međutim kada jahte poredimo sa njima ekvivalentnijim objektima – sjetite se Ajfelovog tornja, lijepe katedrale, stare palate, japanskog vrta – one postaju objektom umjetnosti, kompleksnim i sofisticiranim izrazom ljepote. One postaju pokretne skulpture, ako hoćete i izuzetan posjed.

Slide3

Korijeni

VIŠE OD LUKSUZA

Postoje, vjerujem, periodi koji se daju uporediti, kada su (kao i danas) velike porodice trošile svoje bogatstvo na „nepotrebne“ stvari – predmete koje danas imenujemo uzvišenim ljudskim dostignućima. Na više načina, bum u modernom jahtingu sličan je periodu italijanske Renesanse ili periodu Prosvjetiteljstva u kojem su ogromna sredstva ulagana u izgradnju fantastičnih kuća i plata, u finansiranje umjetnosti, filozofije i različitih djelatnosti toga vremena.

Bili su to periodi, kada je pokroviteljstvo u nauci i umjetnosti bilo u svom zenitu. Podrška koju su pružali ovi i slični periodi, rezultirala je širenjem lijepog, ali i širenjem znanja svuda po svijetu. Na ništa drugačiji način, isto se dešava i danas na polju luksuznih jahti. Ako ništa drugo, ovdje se radi o još širem pokretu, budući da iza luksuznih jahti stoje istinski nadareni dizajneri, arhitekta, inženjeri i umjetnici. Ovaj pokret takođe donosi značajne prihode stotinama hiljada radnika u svakom kutku svijeta.

Slide4

Pozlaćeno doba 1860-1915

Era viška

Odumiranje socijalističkog poretka u Evropi, zajedno sa stvaranjem smjelih novih mladih republika na lijevoj obali Atlantika, stvorilo je savršeno okruženje pogodno za natjecanje.

Otkriće nafte u Pensilvaniji i kraj Građanskog rata rezultiralo je erupcijom američkih milionera u okviru industrijske klase. Bogati Jenkiji su vrijeme i novac kojim su raspolagali usmjerili na jahting.

Godine 1886. instalirali su prvi motor sa sagorijevanjem, što je jahting učinilo pristupačnim srednjoj klasi i označilo kraj parnih mašina.

Godine 1903. Clinton Crane je ostvario brzinu 22.5mph na vodi, koristeći najbolji dizajn propelera kako bi dostigao ovu brzinu.

Slide5

Pozlaćeno doba 1860-1915

Kolumbija Nat Herreshoff-a

Opravdano najveći dizajner jahti ikada, uveo je radikalne dimenzije dizajna što je rezultiralo pobjedom na Amerikan Kupu. Nat je dizajnirao i sagradio brodove poput Vigilant, Reliance i Columbia.

Njegova Columbia je spektakularan primjer, a karakteriše je dužina koju su 4 inča djelila od propisanih pravila. Iz profila brod se natkriva nad vodom, a samo mali njegov dio je u njoj. Uska duboka i polikružna kobilica sa balastom od 90 tona održava balans sa gotovo 20.000 metara kvadratnih površine jedra. Na ovom primjeru primjenjen je niz inovacija koje za cilj imaju smanjenje težine: sail tracks, cross-cut sails, bow chocks, hollow bronze rudders...

Slide6

Slavne godine: 1917-1945

Računica prvog svjetskog rata

Poznati stari centri za izgradnju jahti u Velikoj Britaniji, Njemačkoj i Holandiji bili su u stanju haosa, a samo je nekoliko remontnih centara bilo funkcionalno. Mnogi su otkrili da novac koji su dobili za korišćenje njihovih plovila u ratne svrhe nije dovoljan za opravku istih.

Diesel je izvršio revoluciju jahtinga, potrošnja je bila manja, više je prostora bilo namijenjeno gostima, a manje prostora su zahtjevale mašine i posada. Uzimajući da jahte koje koriste gorivo zahtijevaju manje mašinskog prostora, uslijedio je proboj u dizajnu trupa jahte.

Enterprise

Jahte J-klase, koje se sada čuvaju i uzimaju kao univerzalni primjer ljepote, nisu bile dizajnirane u tu svrhu. Dizajnirane su sa namjerom da iskoriste limite trkačkih pravila stvorenih da izmire konkurenciju na trkalištu. Prvenac među pomenutim bio je Starling Burgess's Enterprise, koji je donio revoluciju na polju dizajna trkačkih jahti – dovoljno za jedan posao u jednom vremenskom trenutku. Burgess je koristio duraluminijum za jarbole, pa je Enterprise težio 6 tona manje u odnosu na Shamrock V, iako je izgradnja njenog jarbola koštala više od cjelokupnog Shamrock V (58.400 \$). Enterprise je bila uspješni osvajač Američkog kupa, rezultatom 4:0.

Slide7

Slavne godine 1917-1945

Efekat Lurrsen

Otto Lurssen iz Bremena, Njemačka, bio je mladi genije zaljubljen u brzinu. Kada nije gradio male čamce studirao je mašinstvo. Dok su američki dizajneri predstavljali prve kobilice i gotovo ravne čamce, koji su se na određenoj brzini pretvarali u hidroavione, Otto se pojavio sa potpuno drugačijom teorijom trupa. Mislio je kako će zaobljena santiga ponuditi manji otpor i mekšu vožnju po talasima. Njegov čamac Donnerwetter dokazao je njegove jednačine, postavljajući novi rekord u brzini od 35 čvorova. Nakon drugog svjetskog rata u Njemčkoj je bila zabranjena izgradnja brzih brodova, pa se Lursen vratio svojim korijenima, gradeći ribarice sa jedrima. Danas njegovi potomci vode posao koji je na najvećem nivou kada je u pitanju proizvodnja superjahti.

J-class preporod

Početkom drugod svjetskog rata, jedrenje je potisnuto, a kako je bilo izgrađeno samo 10 J-class jedrilica, činilo se da su im vrata zauvijek zatvorena: Djelovi Ranger-a iskorišteni su kao ratni materijal, Velsheda je donirana Kraljevskoj Mornarici a dva Endeavour-a su stavljena takođe u službu rata. Na sreću nejljepši brodovi J-klase Shamrock V, Velsheda i Endeavour doživjeli su da ponovo zaplove kao najpoželjniji klasični primjerci .

Prvi bljesak preporoda jedrilica J-klase dogodio se 1980-tih, renoviranjem Endeavoura da bi zatim uslijedio povratak Shamrock V. Sa dvije jedrilice J-klase spremne za trku, našao se vlasnik spreman da finansira renoviranje Velshade. Godine 1999, tri J-class jedrilice našle su se u trci jedna protiv druge, prvi put nakon 1937. Uskoro zatim obnovljen je Ranger, pa je 2006. udruženje J-class jedrilica objavilo kako još četiri nautičara traže odobrenje za izgradnju nove J-class jedrilice.

Slide8

Slavne godine 1917-1945

Sea Cloud (Morski oblak)

Jedna od velikih jedrilica međuratnog perioda, koju je broker E.F. Hutton naručio za svoju ženu Marjorie tokom perioda velike depresije. Dugačka 360 stopa sa 4 jarbola, Morski Oblak je prvobitno nazvana Hussar II. Bila je to najveća privatna jahta toga doba. Nakon razvoda bračnog para Hutton, g-đa je mogla zadržati jahtu, ali pod jednim uslovom – da joj promijeni ime. To je i učinila. Morski Oblak plovio je do Lenjingrada, Turske, no izbijanjem rata Marjorie je pokušavala prodati brod, ali bezuspješno. Kada su se Sjedinjene Države zvanično uključile u rat, ponudile su ovaj brod vladi, kao njihovu žrtvu naciji. Morski Oblak bila je izdata, u službi rata za simboličan iznos od jednog dolara. Nakon rata i opravke prodata je dominikanskom diktatoru Rafelu Trujillu. Nakon ubistva Trujilla 1961., njegova porodica pokušala je otploviti u Francusku na Morskom Oblaku, ali je ipak bila prinuđena vratiti se nakon čega je brod bio zaplijenjen. Osamnaest godina kasnije kupio ju je njemački konzorcijum i pretvorio u luksuzni boutique kruzer sa 34 sobe. Potražnja i interesovanje doveli su do izgradnje sestriinskog broda pod nazivom Sea Cloud II.

Slide9

Veliki preporod 1945-1972

Plovidba do luksuza

Tradicija najfinije ručne izrade u izgradnji jahti sačuvana je tokom mračnih godina brzog tempa izgradnje ratnih konstrukcija, koje su podsticale razvoj savremene tehničke proizvodnje.

Zahtjevi su se takođe promijenili, pa je veliki broj klijenata naredilo opravku svojih brodova izgrađenih u predratnom periodu, ili su pak zahtijevali transformaciju ratnih brodova u plovila za uživanje.

Alisa V izgrađena od strane Broward Marine, bila je pravi trendseter sa puder plavom bojom trupa i unutrašnjošću za koju se postarala grupa italijanskih umjetnika. Gertrude Denison, knjigovođa u firmi Broward Marine, naglašavala je važnost uređenja enterijera, koji je do tada u velikoj mjeri bivao zapostavljen. Uskoro je Gertrude započela sopstveni posao osnovavši „Yachting interiors“ 1960-te, a bio je to prvi primjer kompanije fokusirane na unutrašnji dizajn jahti.

Slide10

Veliki preporod 1945-1972

Brittania

Posljednja British Royal Yacht bila je najveća do sada izgrađena jahta u poslijeratnoj eri. Naručena od strane kraljice Elisabeth II 1953., brojala je 413 stopa i 256 članova posade, a ukupni troškovi izgradnje iznosili su 4.1 milion dolara.

Brod je bio dizajniran tako da pruža potpunu privatnost kraljevskoj porodici i njihovim gostima. Prije njenog povlačenja 1971. Brittania je oplovila je više od milion milja.

Fortunes Made

Tokom poslijeratnog perioda u Sjedinjenim državama, „bogatstvo“ je stvarano gotovo na dnevnom nivou. Između 1945. i 1960. američki bruto nacionalni dohodak porastao je sa 213 na 503.7 milijardi američkih dolara. 1949. kada su holandska brodogradilišta opsjela američko tržište ustanovljeno je Prvo udruženje holandskih brodograditelja (First Association of Dutch Shipbuilders – FEADSHIP).

Slide11

Veliki preporod 1945-1972

Holivudsko plemstvo

Čuveni holivudski par Richard Burton i Elisabeth Taylor kupili su svoju jahtu 1967., tokom posebno publicitetnog evropskog potrošačkog pohoda. Ime broda bilo je Odyssea, 164 stopa dugačka, izgrađena 1906. Holivudski par ju je renovirao i promijenio ime u Kalizma, po imenu njihove ćerke. Kalizma je bila mjesto na kojem su se održavale žurke za pamćenje sa holivudskim zvijezdama kao glavnim akterima. Jahta je prodana nakon razvoda pomenutog para, a ponovo ju je kupio Bred Pitt kao dar Jennifer Anniston.

Christina

Izgrađena 1954. za Arista Onazisa, 325 stopa dugačka motorna jahta stekla je titulu najluksuznijeg plovila toga doba. Nalazila se na vezu u Monaku, budući da je Onazis posjedovao Monte Carlo kasino. Christina je bila opremljena vrhunskom tehnologijom: automatski aparati za gašenje požara, električni sigurnosni sistemi, lift, bioskop, bazen obložen mozaikom (koji je bilo moguće pretvoriti u plesni podijum pritiskom na dugme), čak i privatna bolnica sa rengenskim aparatom i operacionom salom.

Slide12

Veliki preporod 1945-1972

Honey Fitz

Neke od najupečatljivijih slika John F. Kennedy-ja jesu fotografije njega i njegove porodice snimljene na 92 stope dugačkoj Honey Fitz tokom njihovog odmora. Honey Fitz ima istoriju dugu 5 predsjedničkih mandata. Izgrađena je 1931. za Sewell Avery, predsjednika Montgomery Ward-a. Godine 1945. premještena je u mornaričku postrojbu Vašingtona, gdje je služila kao brod pratilac jahti predsjednika Trumana, 244 stopa dugačkoj Williamsburg. Kada je Ajzenhauer preuzeo ulogu predsjednika, Williamsburg je proglasio „previše bogatom za moju krv“ i povukao je u korist Honey Fitz. Kennedy joj je dao ime Hony Fitz 1961., što je poteklo od nadimka njegovog djeda John Francis Fitzgeralda. Budući da je Nikson preferirao 104 stopa dugačku Sequoia, dao je na prodaju 1970., pa je Hony Fitz trenutno u privatnom vlasništvu.

Američki kup

Takmičenje Američki kup suspendovano je za vrijeme rata, a 1956. stvoren je vremenski jaz od gotovo dvije dekade njenog neodržavanja. Problem ponovnog pokretanja ovog 105 godina starog takmičenja bio je u nedostatku novca i materijala za izgradnju 135 stopa dugačkih J-class jedrilica, kao i u nedostatku osoba koje bi njima upravljale. Rješenje je bilo izabrati ekonomičniju jahtu kao nosioca kupa, i izabrana je 12 metara dugačka jedrilica, preporučena od strane Royal British Yacht Squadron. Kup je zakazan za jesen 1958., izvan Newport-a, Rhode Island.

Slide13

Veliki preporod 1945-1972

Vim i Columbia

NYYC unajmljuje Olin Stephens-a koji je prije 20 godina dizajnirao već uspješnu 12-metarsku jahtu Vim, da napravi skice novog branioca kupa. Jahta nazvana Columbia predstavlja evoluciju

Vim jahte, sa neznatno dužim trupom i izmjenjenom poprečnom gredom. Kako god, Stephens-ovi napori su propali, Vim je bio brži: „Nisam naučio ništa u 20 proteklih godina“, zapisao je Stephens. Vim-ovo tajno oružje bio je briljantni mladi jedriličar Ted Hood koji je koristio jedra od sintetičkog vlakna. Ipak, do jeseni 1958., kada je kup startovao Columbia je bila brža.

GRP

U 50-tim godinama nastupila je revolucija u izgradnji jahti. Brodogradilišta otpočinju sa upotrebom plastike ojačane staklenom vunom, što je rezultovalo suvim i dugotrajnim trupovima, što je imalo sličan uticaj i na povećanje otpornosti na pritiske. Najkvalitetnija i najizdržljivija GRP plovila su Nautor's Swan.

Slide14

Moderna era 1972-1989

Burger ulazi na tržište

The Burger Boat Company proizvodila je brodove u granicama dužine 70 do 90 stopa. Zahvaljujući Illinois Tool Works-u koji je poručio veću jahtu, Burger se otvara ka novom tržištu.

Brokerov broker

Koliko dugo postoje jahte, toliko su stari i jaht brokeri. Najuticajniji broker bio je Georg Nicholson, koji je uzdigao ovu profesiju na veći i mnogo uticajniji nivo. Nicholson je bio član porodice koja je osnovala renomirano brodograditeljsko preduzeće Camper&Nicholson. Godine 1978., on pokreće sopstvenu firmu pod nazivom Solidmark, a godinu dana kasnije daje nalog za izgradnju broda od 197 stopa, Van Lent brodogradilištu. Nakon nekoliko uspješnih projekata, između ostalih renoviranja Lady Ship jahte, vratio se Camper&Nicholson kompaniji. Do tada je stekao dobre odnose sa nekim od najbogatijih svjetskih ličnosti.

Slide15

Moderna era 1972-1989

Benetti zaostavština

Do sredine 70-tih narastajuće carstvo brodogradnje porodice Benetti, postalo je moćan igrač u italijanskoj nautičkoj industriji, ali je pred njima bio pomak ka tržištu superjahti. To se promijenilo kada su primili narudžbu od saudijskog prodavca oružja Adnana Khashoggi-a ,da izgrade 282 stope dugačku jahtu pod imenom Nabila. Na nesreću Benetti porodice, pomenuti ugovor je bio poguban zbog mnogobrojnih promjena zahtijevanih od strane klijenta, kao i zbog odlaganja radova, a sve je rezultiralo isplaćivanjem penala. Benetti su prijavili bankrot 1979. Ipak, Nabila

je preživjela, Khashoggi ju je prodao Donald Tramp-u, pa je preimenovana u Trump Princess. Benetti je 1975. kupljen i integrisan u Azimut Grupu.

The Aga Khan

U ranim 70-tim Aga Khan je tražio nove tehnike smanjenja bučnosti za svoju 92 stope dugačku Kalamoun jahtu. Unajmio je Joseph Smullin-a, američkog inženjera kontrole zvuka, a rezultati su bili zadivljujući.

Tokom godina projekti izgradnje jahti Aga Khan-a dobijali su na detaljima, a ova potraga za inovacijama dovela je do 154 stope dugačke jahte Sherger (turbine waterjet-powered) jahte ogromne brzine izgrađene u Lurssen brodogradilištu. Smullin je bio angažovan i na ovom projektu, te je postao preporuka za svakoga ko bi tražio tihu jahtu.

Slide16

Moderna era 1972-1989

Specifično tržište

Do 80-tih jedva da je bilo moguće naći slobodan prostor na Menhetnu, na kojem ste mogli pravilno održavati jahtu. Ovu mogućnost uočio je Emilio Azcarrage i zatim otvorio luku u Battery Park City-ju, u oktobru 1989. U toku ovog perioda započeo je razvoj sličnih projekata duž obala Mediterana, Kariba i Meksika.

Emergency of the spec boat

Baveći se već korišćenim brodovima, Dave Christansen je uočio da postoje klijenti koji traže veće FRP jahte dužine 85-95 stopa, ali su neodlučni da naruče brod po njihovoj želji, odnosno da čekaju 2 godine koliko je potrebno za izgradnju. Sagradio je postrojenje u Vankuveru, u kojem je posjedovao prilagodljivi kalup koji bi se dao proširiti, te je otpočeo gradnju brodove po sopstvenoj procjeni, ne po narudžbi klijenta. Razradio je sistem u kojem je vrijeme isporuke radikalno skraćeno, a pri tom je ostavljen prostor za prilagođavanje zahtjevima kupca, provodeći ga kroz različite pozicije na proizvodnoj linije.

Slide17

Moderna era 1972-1989

Povratak drvenog broda

Kako je proces epoksi hladnog-kalupljenja postao prefinjeniji, tako su brodograditeljske kompanije u Mejnu, Novoj Engleskoj prihvatile novu tehnologiju i počele graditi one-off jedrilice, koristeći ovaj snažan i pouzdan metod.

